

Sygn. akt IV Pa 4/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2018r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Jerzy Zalasiński

Sędziowie : SO Katarzyna Antoniak

SO Jacek Witkowski (spr.)

Protokolant : st.sekr.sądowy Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2018 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko B. Ż. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) B. Ż. z siedzibą w T.

o odszkodowanie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 października 2017r. sygn. akt IV P 220/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt III w ten sposób, że zasądza od A. K. na rzecz B. Ż. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) B. Ż. z siedzibą w T. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. odstępuje od obciążania strony pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.

Katarzyna Antoniak J. J. W.

Sygn. akt IV Pa 4/18

UZASADNIENIE

Powódka A. K. w pozwie z 09.08.2016 r. skierowanym przeciwko B. Ż. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) w M. domagała się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 5.250 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Na rozprawie w dn. 21.09.2016 r. powódka rozszerzyła powództwo o zasądzenie na jej rzecz kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia z tytułu mobbingu. W piśmie procesowym z 10.04.2017 r. powódka ograniczyła swoje roszczenie

do kwoty 8.000 zł. Pozwana wnosiła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 27.10.2017 r. Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od pozwanej B. Ż. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) B. Ż. z/s w T. na rzecz powódki A. K. kwotę 1.850 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 09.08.2016 r. do dnia zapłaty; w punkcie II wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w punkcie III zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu; w punkcie IV wydatki postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa; w punkcie V nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1850 zł.

Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie swoje oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

A. K. od 8.09.2014 r. była pracownikiem B. Ż. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) B. Ż. z siedzibą w M.. Do 30.11.2015 r. pracę świadczyła bezumownie, zaś 1.12.2015 r. została zatrudniona na podstawie umowy o pracę, na stanowisku nauczyciela w przedszkolu pełniącego obowiązki dyrektora, w pełnym wymiarze czasu pracy. A. K. swoje obowiązki wykonywała w przedszkolu (...) w M.. W ramach swoich zadań opiekowała się dziećmi w przedszkolu, organizowała im zajęcia, imprezy okolicznościowe, poza tym także sprzątała salę i prowadziła stronę internetową przedszkola oraz jej profil na portalu społecznościowym. Powódka miała problemy z krążeniem krwi w nogach. Z tego powodu od 28.07.2016 r. do 2.08.2016 r. korzystała ze zwolnienia lekarskiego od pracy. Dostarczył je pozwanej mąż powódki. Następnie powódka była ponownie niezdolna do pracy od 3.08.2016 r. do 12.08.2016 r. i zwolnienie lekarskie na ten okres dostarczyła osobiście pozwanej w dniu 2.08.2016 r. Pozwana przy tej okazji zaproponowała jej aneks do umowy o pracę, w którym A. K. miała być zwolniona z obowiązków związanych z pełnieniem funkcji dyrektora placówki. Po emocjonalnej rozmowie między stronami powódka podpisała aneks do umowy o pracę i z jego egzemplarzem opuściła biuro pozwanej. Następnie po drodze do domu stwierdziła, że aneks ten powinien zawierać datę jego podpisania przez strony, więc w celu uzupełnienia tego braku wróciła do biura pozwanej. Doszło do gwałtownej wymiany zdań, po której A. K. podarła należący do pracodawcy egzemplarz aneksu i wyszła z biura B. Ż.. Jeszcze w sierpniu 2016 r. powódka zaczęła korzystać z pomocy psychologa, powołując się na stres w pracy. W dniu 3.08.2016 r. pozwana rozwiązała z powódką umowę o pracę bez wypowiedzenia, jako przyczynę wskazując ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych, nie wykonywanie zadań należących do dyrektora przedszkola oraz popełnione przestępstwo w postaci porwania, w dniu 2 sierpnia 2016 r. wręczono dokumentu o zmianie stanowiska pracy.

W rozważaniach Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 52 § 1 pkt 1 – 3 kp jak również przywołał orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące stosowania art. 52 § 1 pkt 1 kp.

Odnosząc regulację prawną do stanu faktycznego Sąd Rejonowy przyjął, że jedyną przyczyną rozwiązania z powódką umowy o pracę bez wypowiedzenia było podarcie przez nią aneksu do umowy o pracę. W dalszej części rozważań Sąd uznał że zarzut niewłaściwego wykonywania obowiązków przez powódkę nie znajduje odzwierciedlenia w poczynionych ustaleniach. Podarcie aneksu dokonane w dniu 2.08.2016 r. nie było przestępstwem. Przeciwnie powódce nie było prowadzone żadne postępowanie karne. Zdarzenie z dnia 2.08.2016 r. miało emocjonalny przebieg, pozwana w rozmowie z powódką nie przebiegała w słowach. W takim kontekście porwanie przez powódkę dokumentu w postaci aneksu do umowy o pracę nie nosi cech ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, w szczególności poprzez okazanie braku szacunku dla pracodawcy. Powódka w trakcie tej emocjonalnej rozmowy z pozwaną domagała się jedynie uzupełnienia aneksu o datę, nie kwestionując odwołania jej z funkcji dyrektora przedszkola.

Zdaniem Sądu I instancji, szkoda po stronie pozwanej była znikoma i spowodowana była utratą zadrukowanej kartki papieru. Z tych względów Sąd Rejonowy kierując się treścią art. 56 § 1 kp w zw. z art. 58 kp zasądził od pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia w kwocie odpowiadającej wynagrodzeniu za jeden miesiąc tj. 1850 zł. Zdaniem Sądu domaganie się przez powódkę odszkodowania w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia nie znalazło uzasadnionych podstaw. Powódka bowiem była zatrudniona u pozwanej krócej niż 3 lata.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono do wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia powódki, w myśl art. 477² § 1 kpc.

Odszkodowanie Sąd zasądził z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na podstawie art. 481 § 1 kc, liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej, od której to chwili pozostawała ona w zwłoce z zapłatą świadczenia (por. uchwała SN z dnia 6.03.2003 r., III PZP 3/03, OSNP 2004/5/74). Idące dalej powództwo o odsetki od dnia wniesienia pozwu Sąd oddalił.

Jako bezzasadne Sąd ocenił roszczenie powódki o zadośćuczynienie z tytułu rozstroju zdrowia spowodowanego mobbingiem.

W dalszej części rozważań Sąd przytoczył treść art. 94 § 3 kp, który to przepis zawiera definicje mobbingu.

Odnosząc te definicje do ustaleń faktycznych, Sąd Rejonowy uznał, że powódka nie wykazała żadnej z przesłanek określonych w art. 94³ § 3 kp.

Sąd w trakcie postępowania dopuścił dowód z opinii biegłych psychiatry i psychologa, którzy nie stwierdzili u powódki żadnych zaburzeń psychicznych, a jedynie dyskomfort psychiczny związany z sytuacją w pracy i nagłym rozwiązaniem umowy o pracę.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie doszło także do naruszenia przez pozwaną dóbr osobistych powódki, więc nie było podstaw do stosowania w tym zakresie odpowiednio przepisów kodeksu cywilnego – art. 24 kc w zw. z 448 kc i w zw. z art. 300 kp. W rozmowie z powódką 2 sierpnia 2016 r. pozwana dwukrotnie użyła niecenzuralnych słów, w tym jednego przekleństwa, już po podarciu przez powódkę aneksu do umowy o pracę. Należy jednak powtórzyć, że rozmowa była pełna emocji po obu stronach i brak podstaw do twierdzenia, że pozwana chciała użytymi słowami dokuczyć powódce. Innych zachowań pozwanej względem powódki, w świetle możliwości rozważania naruszenia dóbr osobistych A. K..

Z tych wszystkich względów Sąd oddalił powództwo A. K. o zadośćuczynienie, jako pozbawione uzasadnionych podstaw.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach Sąd Rejonowy zastosował art. 100 kpc i zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu uznając że w sytuacji gdy jedno roszczenie zostało uwzględnione a drugie nie, wzajemne zniesienie kosztów procesu jest uzasadnione.

Od wyroku tego apelację złożył pełnomocnik pozwanej i zaskarżył wyrok w części tj. w zakresie punktu I i III. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 52 § 1 pkt 1 kp, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu że zachowanie powódki wyrażające się w podarciu dokumentu stanowiącego aneks do umowy o pracę nie stanowiło ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, a w konsekwencji nie stanowiło podstawy do rozwiązania umowy o pracę z powódką bez wypowiedzenia, podczas gdy takie zachowanie stanowi jaskrawy dowód lekceważenia podstawowych obowiązków pracowniczych i brak poszanowania pracodawcy.

Ponadto pełnomocnik strony pozwanej zarzucił wyrokowi naruszenie art. 100 kpc poprzez jego błędną wykładnię przejawiającą się w przyjęciu, iż podstawą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu stanowi ilościowe rozliczenie zgłoszonych i uwzględnionych roszczeń, podczas gdy podstawa stosunkowego rozliczenia kosztów, jest ustalenie wartości kwotowej uwzględnionych i oddalonych roszczeń. Skarżący zarzucił również niewłaściwe zastosowanie tego przepisu polegające na odstąpieniu od zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Podczas gdy roszczenie powódki zgłoszone w trakcie procesu zostało uwzględnione jedynie w 4 %.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik pozwanej wywodził m. in., iż dyspozycja art. 52 § 1 kp została wypełniona. Podarcie dokumentu w postaci aneksu jest zarówno ciężkim naruszeniem podstawowych obowiązków pracowniczych, jak i przestępstwem. Ponadto, zachowanie powódki stanowiło wyraz braku szacunku dla pracodawcy. Powódka mogła

w sposób przewidziany prawem odwołać się od oświadczenia woli pracodawcy o zmianie warunków zatrudnienia. W dalszej części wywodów zawartych w uzasadnieniu apelacji, pełnomocnik strony pozwanej argumentował, iż Sąd Rejonowy dopuścił się obrazy art. 100 kpc poprzez jego nieprawidłową wykładnię, błędnie przyjmując, że stosunkowe rozdzielnie kosztów może być oparte na ilości uwzględnionych roszczeń, a nie na ich wartości. Twierdził, że powódka w trakcie trwania procesu zgłosiła żądanie zasądzenia na jej rzecz kwoty 45.250 zł, Sąd zaś ostatecznie zasądził na jej rzecz kwotę 1850 zł. Powódka utrzymała się w swoim żądaniu jedynie w 4%. W pozostałej części powództwo zostało oddalone. W tej sytuacji, Sąd winien był obciążyć powódkę całością kosztów procesu lub też dokonać proporcjonalnego rozdzielnia kosztów. Z tego też względu pełnomocnik wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej kosztów procesu i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za postępowanie pierwszoinstancyjne.

W odpowiedzi na apelację, pełnomocnik powódki wносиła o jej oddalenie i orzeczenie o kosztach postępowania wg norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska procesowego strona powodowa argumentowała, iż wywody zawarte w apelacji w sposób wybiórczy traktują zdarzenie z dnia 2.08.2016 r. w wyniku którego doszło do podarcia aneksu do umowy o pracę. Autor apelacji pominął okoliczności związane z zachowaniem pozwanej w stosunku do powódki polegające m. in. na używaniu przez pozwaną obraźliwych słów wobec powódki. Zachowanie powódki było spowodowane emocjami związanymi rozmową z pozwaną. Odnośnie naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 100 kpc, zarzut strony pozwanej błędnego zastosowania tego przepisu przez Sąd pierwszej instancji jest niezasadny, albowiem Sąd ten wzajemnie zniósł między stronami kosztów postępowania, a nie dokonał ich stosunkowego rozdzielienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej co do punktu I zaskarżonego wyroku, jest nieuzasadniona.

W pierwszej kolejności należy podnieść, iż pismo pozwanej z dnia 3.08.2016 r. zawierające oświadczenie woli o rozwiązaniu z powódką umowy o pracę bez wypowiedzenia nie zawiera skonkretyzowanej przyczyny wskazującej na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych w rozumieniu art. 52 § 1 pkt 1 kp. Sformułowanie zawarte w tym piśmie „niewykonywanie zadań należących do dyrektora przedszkola” jest zarzutem ogólnikowym. Przepis art. 30 § 4 kp wymaga, aby wskazana przyczyna rozwiązania stosunku pracy zawarta w piśmie była na tyle konkretna, aby pracownik otrzymując pismo miał świadomość, jaki konkretnie zarzut został mu postawiony. Orzecznictwo Sądu Najwyższego interpretując regulację zawartą w art. 30 § 4 kp jednoznacznie wskazuje, że przyczyna zawarta w wypowiedzeniu umowy o pracę bądź w rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia, musi być konkretna i rozumiała dla pracownika (wyrok SN z 19.01.2000 r. I PKN 481/99, wyrok z dnia 21.03.2001 r. I PKN 311/00), zatem ogólne wskazanie, że powódka dopuściła się ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych poprzez niewykonywanie zadań należących do dyrektora przedszkola, jest naruszeniem tego przepisu. Odnośnie drugiego zarzutu zawartego w piśmie, tj. popełnienie przestępstwa w postaci porwania wręzonego dokumentu o zmianie stanowiska pracy, jest zarzutem chybionym. W świetle zapisu zawartego w art. 52 § 1 pkt 2 kp, warunkiem przypisania pracownikowi popełnienia przestępstwa w trakcie trwania umowy o pracę, jest oczywistość przestępstwa lub jego stwierdzenie prawomocnym wyrokiem. Żadne z tych kryteriów, zdaniem Sądu, nie zostało spełnione. Trafnie bowiem strona powodowa zarzuca, iż okoliczność podarcia aneksu umowy o pracę przez powódkę została potraktowana wybiórczo przez stronę pozwaną. Okoliczność ta bowiem była poprzedzona rozmową pomiędzy powódką a pozwaną, z której to rozmowy wynikało, iż powódka oczekiwała od pozwanej, że ta wpisze datę do aneksu. Pozwana odmówiła spełnienia prośby powódki. Odpowiedziała jej w sposób obraźliwy, o czym świadczy zapis nagranej rozmowy przez męża powódki. Dlatego też, w ocenie Sądu Okręgowego, okoliczność związana z podarciem aneksu umowy o pracę, nie może być traktowana ani jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych, ani tym bardziej jako przestępstwo. Podkreślić należy, iż aneks do umowy o pracę jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 kpc i porównanie tego rodzaju dokumentu z wyrokiem sądowym, jak to uczynił pełnomocnik pozwanej w apelacji, jest niestosowne. Zasadnie zatem Sąd Rejonowy uznał, że nie zostały spełnione przesłanki ustawowe do rozwiązania z powódką umowy o

pracę bez wypowiedzenia. Prawidłowo orzekł o odszkodowaniu odpowiadającym jednomiesięcznemu wynagrodzeniu powódki.

Zasadny jest częściowo zarzut naruszenia art. 100 kpc, polegający na wzajemnym zniesieniu kosztów procesu wobec faktu, iż jedno roszczenie powódki zostało uwzględnione, a drugie oddalone. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy postąpił niekonsekwentnie. Przepis art. 100 kpc przewiduje dwoistość w zakresie władzy sądu odnośnie obciążania stron kosztami procesu. Z jednej strony bowiem Sąd pierwszej instancji zniósł wzajemnie koszty procesu, a z drugiej stwierdził, że jedno powództwo zostało uwzględnione, a drugie nie i tym samym popadł w wewnętrzną sprzeczność. Zdaniem Sądu Okręgowego, w przedmiotowej sprawie ma zastosowanie drugi człon zapisów art. 100 kpc. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego jak i komentarzy, sąd rozdzielając stosunkowo koszty procesu, kieruje się zasadą słuszności. Artykuł 100 kpc nie wymaga arytmetycznego, dokładnego rozdzielania kosztów procesu według stosunku części uwzględnionej do oddalonej. W przedmiotowym stanie faktycznym bezsporne jest, iż powódka w trakcie procesu zgłosiła nowe żądanie o zadośćuczynienie z tytułu mobbingu w kwocie 40.000 zł, a w późniejszej fazie procesu żądanie to zostało ograniczone do kwoty 8.000 zł, przy czym strona powodowa nie cofnęła powództwa w pozostałym zakresie. Sąd Rejonowy co do całości żądania powódki z tytułu zadośćuczynienia, oddalił powództwo. Ten stan rzeczy winien być uwzględniony w orzekaniu o kosztach postępowania. W związku z tym Sąd Okręgowy, kierując się przesłanką stosunkowego rozdzielania, przy uwzględnieniu zasady słuszności, uznał, że powódka powinna być w niewielkiej części obciążona kosztami procesu, w tym przypadku opłat za czynności adwokackie. Zgodnie bowiem z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. (Dz. U z 2016 r. poz. 1668), § 2 pkt 5 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2, minimalna stawka opłat za czynności adwokackie, co do zadośćuczynienia z tytułu mobbingu, wynosi 2.700 zł. Sąd Okręgowy uznał, że w tej sytuacji uzasadnione jest obciążenie powódki w niewielkim zakresie kosztami zastępstwa procesowego w części, w której powódka przegrała proces w pierwszej instancji kwotą 270 zł, stanowiącą 10 % stawki minimalnej określonej w powołanych wyżej przepisach Ministra Sprawiedliwości. Jednocześnie, Sąd nie obciążył strony pozwanej kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję, pomimo, iż apelacja została oddalona. Na taki sposób rozdzielania kosztów miała ocena Sądu Okręgowego, iż to pozwana swoim zachowaniem, niezgodnym z prawem, doprowadziła do tego, iż powódka wystąpiła na drogę sądową. Kwota odszkodowania, która została zasądzona przez Sąd Rejonowy, powinna pozostawać w rozsądnej proporcji do kosztów zastępstwa procesowego. Przyjęcie bowiem arytmetycznego rozdzielania kosztów procesu, spowodowałoby, że powódka w istocie przegrałaby proces będąc zobowiązaną do zapłaty stawki minimalnej zawartej w przytoczonych przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Względy słuszności przemawiały za przyjęciem koncepcji, którą zastosował Sąd Okręgowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 kpc i art. 386 § 1 kpc orzekł jak w sentencji.